
DE RIETGANS (ANSER FABALIS) IN HET NOORDELIJKE DELTAGEBIED

IN DE WINTER VAN 1975 - 1976

G.L. Ouweneel

Inleiding

Vergeleken met de andere hier te lande overwinterende ganzensoorten is over de rietgans weinig gepubliceerd. Onlangs (Ouweneel, 1974 en van Haperen & Kuypers, 1975) werden de uit het noordelijke deltagebied ter beschikking staande gegevens samengebracht, waarbij nogal wat vragen open moesten blijven. Een tamelijk grillig bezoekpatroon en dan meest in beperkte groepsverbanden, kennelijk frequent voorkomende verplaatsingen binnen de regio en een opmerkelijke afwisseling in terreingebruik, zijn wel de belangrijkste zaken die in de noordelijke delta verder kunnen worden uitgediept. Onderstaand een overzicht van de gegevens die in het seizoen 1975-76 konden worden verzameld in de noordelijke delta, waar onder hier worden verstaan Hoeksche Waard, Voorne-Putten, Goeree-Overflakkee, Noordwest-Brabant en Schouwen-Duiveland. Tussen 1 oktober 1975 en 31 maart 1976 maakte de auteur 41 ekskursies in dit gebied. Voorts werden gegevens verwerkt van Huyzers, Kuypers, Van der Lee en Preesman. Toch zijn de gegevens lang niet volledig: van Schouwen-Duiveland, een belangrijke rietganzenpleisterplaats, kwam incomplete informatie ter beschikking en uit Noordwest-Brabant geheel geen.

Pleisterplaatsen

Op de volgende in de noordelijke delta gelegen plaatsen werden in 1975-76 rietganzen waargenomen:

HOEKSCHÉ WAARD

1) Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen (akkers)

Op 19 oktober 1975 eerste 30 ex. Vanaf 23 november 1975 aankomst van grote gezelschappen rietganzen. Op 24 november 1975 waarschijnlijk tot 4000 ex. aanwezig. Op 26 november 1975 2000 ex. en op 29 november 1975 1000-2000 ex. Op 14 december 1975 500-800 ex. Daarna tot half januari 1976 maximaal 100 vogels. Op 17 januari 1976 680 ex. Op 31 januari 1976 500-900 ex., op 8 februari 1976 500 vogels maar op 10 februari nog slechts enkele. Daarna op Cromstrijen geen rietganzen meer.
Slaapplaats: Hoogezandse Gorzen.

2) Oude Land van Strijen (weidegebied)
Op 14 december 1975 max. 25 ex. tussen Anser albifrons; op 26 december 1975 idem. Minder dan 10 ex. op 11 januari 1976 en 19 januari 1976. Op 9 februari 1976 en op 10 februari 1976 tot max. 1000 ex., maar op 13 februari 1976 nog slechts tientallen. Daarna niet meer.
Slaapplaatsen: Hoogezandse Gorzen en Sasseplaat.

3) Zuidoost-Hoeksche Waard (akkers)
Op 24 januari 1976 nam de auteur bij Strijensas ochtendtrek waar vanaf de Sasseplaat, richting akkers van dit deel van de Hoeksche Waard. Totaal tenminste 100 ex. Op 9 februari 1976 circa 700 rietganzen aldaar.
Slaapplaats: Sasseplaat.

4) Zuidwest-Hoeksche Waard (akkers en weidegebieden)
Het is waarschijnlijk dat deze streek min of meer kan worden beschouwd als een dependance voor de rietganzen die op Voorne-Putten verblijven. In 1975-76 werden hier vanaf begin november tot in maart rietganzen waargenomen zij het in wisselende aantallen. Tot begin december waren er slechts enkele tientallen: op 14 december 1975 circa 700 ex. op stoppels. Daarna maximaal enkele honderden maar op 11 januari 1976 in totaal 900. Op 25 januari 1976 340, op 10 februari 1976 610 en op 22 februari 1976 nog 700. Daarna enkele tientallen.
Slaapplaatsen: Slijkplaat en Spuimond.

VOORNE-PUTTEN (weidegebieden)

5) Biert/Simonshaven, Vlotbrug
Op 16 november 1975 eerste 35 ex., daarna geleidelijk toenemend.

Maximum voor december/januari 840 ex. en wel op 2 januari 1976. Op 1 februari 1976 2745 ex. op 13 februari 1976 1350 ex. en op 21 februari 1976 1000 vogels. Laatste waarneming van 14 maart 1976 80 ex.

Slaapplaatsen: Slijkplaat en Spuimond.

GOEREE OVERFLAKKEE

6) Scheelhoek en polders ten oosten van hiervan (weidegebied en akkers)
20 december 1975 2500 ex. Scheelhoek en 400 ex. ten noorden van Dirksland. Verdere waarnemingen: 27 december 1975 200, 4 januari 1976 20, 10 januari 1976 4, 18 januari 1976 geen. Op 31 januari 1976 100 en op 7 februari 1976 tenminste 200 ex. Op 14 februari 1976 en daarna geen. Begin april een ex. tussen grauwe ganzen (Anser anser).
Slaapplaats: Slijkplaat.

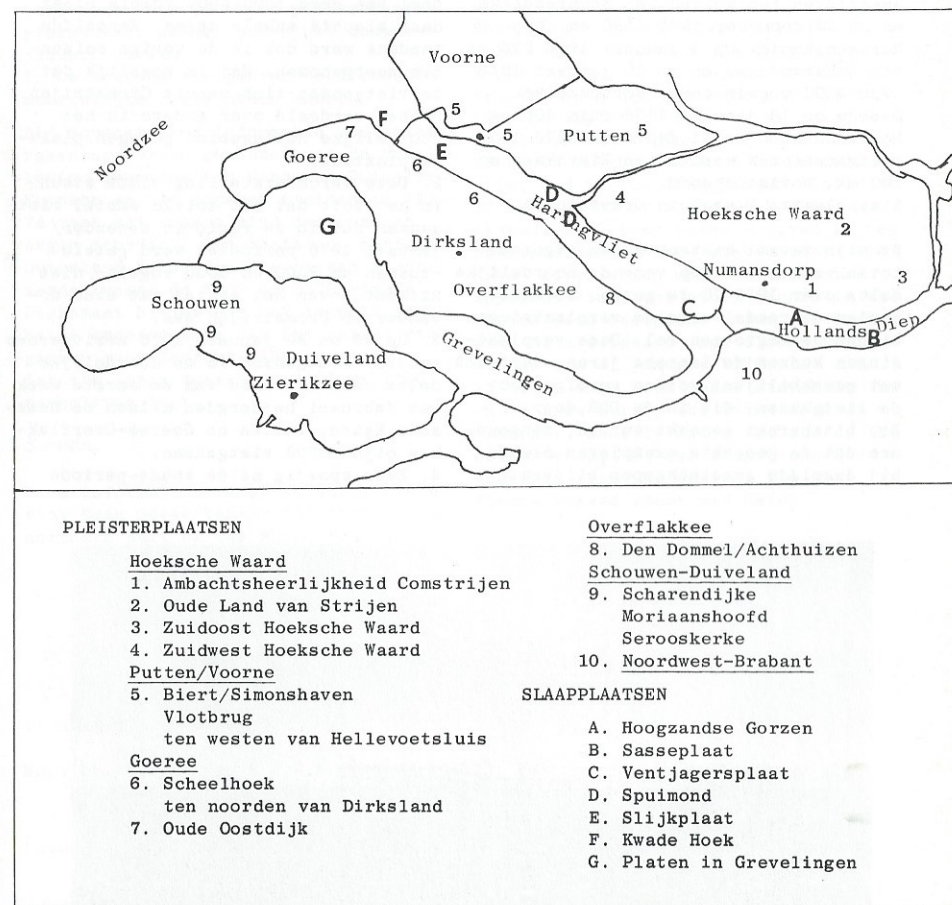
7) Oude Oostdijk
7 februari 1976 geen, op 22 februari 1976 en 28 februari 1976 400 ex.
Slaapplaats: waarschijnlijk Kwade Hoek.

8) Overflakkee
Op 7 februari 1976 550 ex. Den Bommel op graszaad en 175 ex. Achthuizen, eveneens op graszaad.
Slaapplaats: Ventjagersplaat.

Spuimond - ganzenslaapplaats op de Korendijkse slikken

Figuur 1: Overzichtskaartje van het Noordelijke Deltagebied met aanduiding van pleister- en slaapplaatsen van rietganzen.

9) Scharendijke, Moriaanshoofd, Serooskerke

Op 20 december 1975 enkele honderden exemplaren ten zuiden van Scharendijke en op 27 december 1975 1580 ex. bij Moriaanshoofd. Op 4 januari 1976 225 ex. bij Scharendijke en op 10 januari 1976 1750-2000 vogels onder Serooskerke. Daarna op 18 januari 1976 ruim 100 ex. Moriaanshoofd en 11 februari 1976 170 rietganzen ten westen van Zierikzee en 300 ex. Moriaanshoofd.
Slaapplaats: Platen in Grevelingen.

Er zijn teveel hiaten om een afgerond totaal-aantalverloop voor de noordelijke delta over 1975-76 te geven. Bovendien spelen de reeds vermelde verplaatsingen binnen de regio een rol. Deze verplaatsingen kunnen de laatste jaren overigens wat gemakkelijker worden gevolgd door de rietganzen, die in de DDR door Dr. Litzbarski gemerkt worden, aangenomen dat de gemerkte exemplaren steeds bij dezelfde gezelschappen blijven.

Rietganzen en kolganzen - Oude Land van Strijen - februari 1972

Conclusies

1. In 1975-76 arriveerden de eerste grote vluchten op Cromstrijen in de laatste november-decade. Het overgrote deel van deze 3000-4000 vogels bleef daar slechts enkele dagen. Eenzelfde tendens werd ook in de vorige seizoenen waargenomen. Het is mogelijk dat de rietganzen zich vanuit Cromstrijen hebben verdeeld over andere in het noordelijke deltagebied gelegen pleisterplaatsen.
2. Deze veronderstelling vindt steun in het feit dat het totale aantal rietganzen dat in de regio in december/januari 1976 periodiek werd geteld -tussen de 2000 en 3000 vogels- niet uitkomt boven het aantal dat eind november op Cromstrijen was.
3. Op 28 en 29 januari 1976 arriveerden wederom rietganzen in de noordelijke delta. Aan het eind van de eerste week van februari herbergden alleen de Hoeksche Waard, Putten en Goeree-Overflakkee bijna 6000 rietganzen.
4. Zeer spoedig na de koude-periode

vertrokken veel rietganzen. In de tweede helft van februari was het totale aantal in de regio pleisterende rietganzen, gezakt onder het december-januari niveau.

5. De laatste rietganzen verlieten de noordelijke delta medio maart.

Bij bovenstaande informatie moet steeds rekening worden gehouden met de onvolledige gegevens van Schouwen-Duiveland. Kuypers en Van Haperen stelden in 1973-74 vast dat tussen eind december en begin februari, het aantal op Schouwen-Duiveland aanwezige rietganzen fluctueerde tussen de 1000 en 3000 vogels. Daarnaast blijkt uit het rapport van beide onderzoekers dat het aantal rietganzen voor Noordwest-Brabant, de laatste jaren tussen de 1000 en 1500 exemplaren ligt.

Summary

Some information is given about wintering Bean Geese (*Anser fabalis*) in the northern part of the Rhine-Maasdelta

(Hoeksche Waard, Voorne-Putten, Goeree-Overflakkee, Schouwen-Duiveland) in winter 1975-1976.

Bean Geese are visiting their haunts in this region in often changing numbers. Moreover they often appear in limited flocks. Both factors make the information incomplete. They are at least 9 haunts in the region. The roosts are situated in the Hollands Diep-Haringvliet and in the Grevelingen. In 1975-76 at the end of november a flock of maximal 4000 Bean Geese arrived in the Hoeksche Waard. They stayed there some days, after which most of them disappeared, then the other haunts in the region were occupied. Under the influence of a coldwave, new flocks arrived at the end of January 1976. At least 6000 Bean Geese stayed in the whole area during the first week of February. Shortly after the end of the coldwave most of the Bean Geese disappeared from the region. The last flocks leaved about mid March.

Literatuur

- Haperen, A.M.M. van & J.W.M. Kuypers. 1975. Het noordelijk deltagebied als doortrek- en overwinteringsgebied voor wilde ganzen. RIN-rapport nummer 287.
- Ouweneel, G.L. 1974. De rietgans in de noordelijke delta. De Levende Natuur 77: 73-81.
- Ouweneel, G.L. 1976. Watervogels in de noordelijke delta in winter 1975-1976. De Levende Natuur 79: 101-108.

adres: Kilstraat 22
Maasdam.